

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2024 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Ryszard Małecki

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2024 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku: A. R.

z udziałem: (...) sp. z o.o. w P.

o ustanowienie odpłatnej służebności przesyłu

na skutek apelacji uczestnika

od postanowienia Sądu Rejonowego w Wągrowcu

z dnia 11 kwietnia 2017 r.

oraz na skutek zażalenia wnioskodawcy

na postanowienie o kosztach postępowania zawarte w ww postanowieniu

sygn. akt I Ns 321/16

postanawia

I. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

1. oddalić wniosek,

2. zasądzić od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kwotę 497 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa w postępowaniu pierwszoinstancyjnym;

II. zasądzić od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kwotę 280 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

III. oddalić zażalenie wnioskodawcy;

IV. zasądzić od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

Ryszard Małecki

UZASADNIENIE

Apelacja uczestnika okazała się zasadna.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy wskazuje, że ustały podstawy do zawieszenia postępowania w oczekiwaniu na rozstrzygnięcie przez Trybunał Konstytucyjny sprawy P10/16, mimo braku takiego rozstrzygnięcia. Sprawa P10/16

zawisła przed Trybunałem Konstytucyjnym w 2016 r. i, poza uzyskaniem na etapie wstępnym stanowisk przez uczestników postępowania, nie zostały w sprawie tej podjęte żadne czynności zmierzające do wydania merytorycznego rozstrzygnięcia. Sąd Okręgowy zwracał się do Trybunału Konstytucyjnego o informację, czy i kiedy przewidywany jest termin rozstrzygnięcia wskazanej sprawy, jednak nie uzyskał takiej informacji (pismo Kierownika Sekretariatu Biura Służby Prawnej TK z dnia 15 kwietnia 2021 r. – k. 356 akt II Ca 778/19). W tej sytuacji Sąd Okręgowy uznał, że dalsze oczekiwanie na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego pozbawiałoby uczestników postępowania prawa do uzyskania rozstrzygnięcia sprawy w rozsądnym terminie. Niezależnie od tego, Sąd Okręgowy miał na uwadze poważne wątpliwości zgłaszane przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejski Trybunał Praw Człowieka co do nieprawidłowości w wyborze sędziów Trybunału Konstytucyjnego w grudniu 2015 r. (por. orzecznictwo powołane w uchwale składu 7 Sędziów SN z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22).

Nawiązując do wspomnianego zagadnienia poddanego pod osąd Trybunałowi Konstytucyjnemu w sprawie P 10/16, Sąd Okręgowy podziela ugruntowane stanowisko Sądu Najwyższego w kwestii dopuszczalności nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu – por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2019 r., II CSK 626/18 i powołane tam orzecznictwo.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu I instancji i uznaje je za własne z uwzględnieniem poniższego uzupełnienia. Sąd Okręgowy aprobuje także rozważania poczynione przez Sąd Rejonowy na kanwie dokonanych ustaleń w kwestii przesłanek nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu z poniższą korektą.

W sposób niezbity z materiału dowodowego niniejszej sprawy wynika dokonanie w dniu 26 lipca 1973 r. odbioru końcowego modernizacji linii energetycznej, w skład której wchodziły urządzenia przesyłowe znajdujące się na przedmiotowej nieruchomości (protokół odbioru – k. 66). Urządzenia te były posadowione przez Skarb Państwa. Jest to dowód na dokonanie modernizacji linii i urządzeń, natomiast urządzenia te funkcjonowały na tej nieruchomości już wcześniej.

Sąd Okręgowy ustala, że doszło do przeniesienia posiadania urządzeń przesyłowych znajdujących na przedmiotowej nieruchomości będących własnością kolejno: Skarbu Państwa, od dnia 5 grudnia 1990 r.E. (...)S.A. (zmiana nazwy na Grupa (...) S.A. od dnia 17 grudnia 2002 r. i od dnia 23 września 2004 r. na (...) S.A.), od dnia 30 czerwca 2007 r. uczestnik (...) Spółka z o.o. z siedzibą w P..

Ugruntowane w judykaturze odstępianie w drodze wykładni od konieczności określenia w orzeczeniu nieruchomości władnącej na rzecz której nastąpił ex lege skutek zasiedzenia, nastąpiło w rezultacie odwołania się do pojęcia przedsiębiorstwa w ujęciu przedmiotowym i przyjęcia domniemania, że składnikiem przedsiębiorstwa przesyłowego jest zawsze taka nieruchomość (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2006 r., II CSK 112/06). Przy tego rodzaju koncepcji brak określenia nieruchomości władnącej jest tylko technicznym uproszczeniem służącym przyspieszeniu postępowania i nie świadczy o braku wystąpienia przesłanki merytorycznej w postaci nieruchomości władnącej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2013 r., II CSK 289/12, z dnia 6 lutego 2013 r., V CSK 129/12, i z dnia 14 czerwca 2013 r., V CSK 321/12). Przeniesienie posiadania urządzeń przesyłowych następuje z chwilą nabycia prawa własności nieruchomości władnącej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 stycznia 1969 r., III CRN 271/68). Do posiadania służebności nie stosuje się art. 349-351 kc., a nawet występuje zapatrywanie, iż nie stosuje się także art. 348 kc.. W przypadku posiadania w granicach służebności przesyłowej, wydanie rzeczy polega na przejściu przedsiębiorstwa przesyłowego, bez sprzeciwu poprzednika (art. 352 w zw. z art. 348 i art. 176 KC), którego użyteczność jest zwiększana przez korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności gruntowej (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2016 r., V CSK 224/15 i odpowiednio wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 stycznia 1969 r., III CRN 271/68, OSNCP 1969, Nr 10, poz. 177).

W okolicznościach sprawy przeniesienie zarówno własności nieruchomości władnącej, jak przejście urządzeń przesyłowych znajdujących się na nieruchomości przez kolejne podmioty wymienione wyżej nie może budzić

wątpliwości – wnioskodawca nie kwestionował następstwa prawnego w zakresie posiadania urządzeń przesyłowych przez poszczególnych następców Skarbu Państwa, który posadawił urządzenia na nieruchomości.

Posiadanie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu, które kolejni właściciele urządzeń mogli doliczyć do posiadania służebności należy liczyć najpóźniej pod dnia 26 lipca 1973 r.

Zła wiara Skarbu Państwa nie budziła wątpliwości Sądu Okręgowego, ponieważ nie dysponował żadnymi dokumentami, które usprawiedliwiłyby przekonanie o posiadanie tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości (brak dokumentów, na podstawie których poprzednik prawny uczestnika mógłby być przekonany, że skutecznie ustanowiono na jego rzecz służebność – oświadczeniem właściciela w formie aktu notarialnego albo decyzją administracyjną wydaną na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości). Wykonanie inwestycji w zgodzie przepisami prawa budowlanego nie mają znaczenia dla kwestii posiadania tytułu prawnego. Domniemanie z art. 7 k.c. nie może zaprzeczać stanowi faktycznemu, który wprost je podważa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2017 r., II CSK 344/16). Wymogi przyjęcia dobrej wiary po stronie przedsiębiorstwa przesyłowego będącego posiadaczem służebności w oparciu o okoliczności niniejszej sprawy i posiadaną przez uczestnika dokumentację pozwalają na obalenie domniemania dobrej wiary.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że na podstawie art. 292 kc. w zw. z art. 172 kc. poprzednik prawny uczestnika Grupa (...) S.A. nabył przez zasiedzenie najpóźniej z dniem 26 lipca 2003 r. służebność gruntową o treści służebności przesyłu na nieruchomości objętej wnioskiem, której treść wyraża się w prawie korzystania ze znajdujących na tej nieruchomości urządzeń przesyłowych.

Ustalenie to niweczy roszczenie wnioskodawcy o ustanowienie służebności przesyłu.

W tym stanie rzeczy na podstawie art. 386 § 1 kpc. w zw. z art. 13 § 2 kpc. należało zmienić zaskarżone postanowienie i oddalić wniosek.

Koszty postępowania za obie instancje obciążały wnioskodawcę na podstawie art. 520 § 3 kpc. Brak było podstaw do zastosowania innej reguły orzeczenia o kosztach. Uczestnik postępowania przed wszczęciem niniejszego postępowania podniósł wobec wnioskodawcy zarzut zasiedzenia służebności, powołując się na posiadanie urządzeń przez okres czasu wystarczający do zasiedzenia, stąd wnioskodawca musiał liczyć się z ryzykiem przegrania sprawy. Konieczna była zatem również ingerencja w orzeczenie o kosztach zawarte w zaskarżonym postanowieniu. Na koszty poniesione przez uczestnika w postępowaniu pierwszoinstancyjnym złożyły się koszty zastępstwa, w tym wynagrodzenie pełnomocnika uczestnika, a w postępowaniu drugoinstancyjnym opłata od apelacji oraz wynagrodzenie pełnomocnika uczestnika ustalone na podstawie § 5 (w II instancji w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Konsekwencją powyższego było oddalenie na podstawie art. 385 kpc. w zw. z art. 397 § 3 kpc. i art. 13 § 2 kpc. zażalenia wnioskodawcy na orzeczenie o kosztach pierwszoinstancyjnych – w tym zakresie uwzględniona została apelacja uczestnika, zachodziły bowiem podstawy do obciążenia tymi kosztami wnioskodawcy. Koszty postępowania zażaleniowego w postaci wynagrodzenia pełnomocnika uczestnika obciążały wnioskodawcę, a ich wysokość została ustalona na podstawie § 5 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Ryszard Małecki